

Міністерство освіти і науки України
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Кафедра загальної та практичної психології

ОСОБИСТІТЬ ТА ЇЇ ІСТОРІЯ

***Збірник матеріалів
VII Міжнародної науково-практичної конференції***

16–17 листопада 2017 р.

Ніжин
2017

УДК 159.923(06)

О-72

Головний редактор:

Папуча М. В. – завідувач кафедри загальної та практичної психології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, доктор психологічних наук, професор.

Редакційна колегія:

Здоровець Т. Г. – асистент кафедри загальної та практичної психології;

Кресан О. Д. – кандидат психологічних наук, асистент кафедри загальної та практичної психології;

Литовченко Н. Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології;

Медвідь Є. С. – асистент кафедри загальної та практичної психології;

Наконечна М. М. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології.

О-72 Особистість та її історія : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (16–17 листопада 2017р.) / за заг. ред. М. В. Папучі. – Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2017. – 208 с.

Автори статей відповідають за достовірність та вірогідність викладеного матеріалу, за належність даного матеріалу йому особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

УДК 159.923(06)

© Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017

ЗМІСТ

Бондаренко А.Ф. НАДЛИЧНОСТНАЯ ДЕТЕРМИНАЦІЯ ЛИЧНОСТНОГО "Я"	12
Бурлачук Л.Ф., Шебанова В.І. ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОНТЕКСТУ ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ ПІД ВПЛИВОМ ТРАВМАТИЧНОГО ТІЛЕСНОГО ДОСВІДУ ОСОБИСТОСТІ	13
Максименко С.Д. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНЕЗИ ОСОБИСТОСТІ	15
Смульсон М.Л. САМОРОЗВИТОК ЯК ПРОВІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СТАРОСТІ	16
Титаренко Т.М. ОСОБИСТІТЬ В АВТОБІОГРАФІЧНОМУ ВИМІРІ: ПЕРЕЖИВАННЯ VS ІНТЕРПРЕТУВАННЯ	17
Чепельсва Н.В. ОСОБИСТІТЬ ЯК ОПОВІДАЧ ІСТОРІЙ	18
Аніщук А.М. ОСОБИСТІСНЕ САМОВИРАЖЕННЯ ДОШКІЛЬНИКА ЯК ПСИХОЛОГО ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	20
Бабко А.В. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПРАЦЮЮЧИХ ЖІНОК	22
Барчі Б.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД У РОБОТІ З БОЗРОБІТНИМИ: ЗМІСТ ТА ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ	24
Березко І.В. СТАВЛЕННЯ ДО СМЕРТІ У НАРАТИВАХ ОСІБ, ЩО МАЮТЬ ОНКОЛОГІЧНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ	26
Белік Н.О. ОСОБИСТІСНИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ФАХІВЦЯ РІЕЛТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	27
Бик Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛЬНОЇ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ЕМОЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ОСОБИСТОСТІ	29
Білоконь І.В. ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ ОСОБИСТОСТІ В 20-МУ СТОЛІТТІ	30

Каплуненко Я.Ю., Кружева Т.В. ШЛЯХИ ТА ПЕРЕДУМОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ ОСОБИСТОСТІ	73
Карпенко Я.С. ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ У ДІАЛОЗІ	74
Кисельникова Н.В. ЛИЧНОСТНА ПРОБЛЕМА В КОНТЕКСТЕ ЖИЗНЕННОГО ПУТИ ЧЕЛОВЕКА.....	76
Кіраль А.Й. ПРОТИСТОЯННЯ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ І ДЕВІАНТНОСТІ У СУТНІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИКАХ ПІДЛІТКІВ.....	78
Клименко М.Р. НАРЦИСИЧНА САМОРЕГУЛЯЦІЯ У СТРУКТУРІ "ТЕМНОЇ ТРІАДИ"	80
Коваленко А. Б., Піхало Я.І. ОСОБИСТІТЬ У ВИМІРАХ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ.....	82
Коваленко-Кобилянська І.Г. СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В ПЕРІОД ГЕРОНТОГЕНЕЗУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	83
Коваль А.В. ЛЮДИНА В МЕРЕЖІ (ДОСЛІДЖЕННЯ ЧЕРЕЗ НАРАТИВ)	84
Ковтун А.Ю. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	86
Коломієць М.С. ПЕРЕЖИВАННЯ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	87
Копилов С.О. КАТЕГОРІЯ ОСОБИСТОСТІ У ПРАЦЯХ Г.О. БАЛЛА	89
о. Василь Копин ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА СЕМІНАРИСТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	90
Кошель В.А. О НЕКОТОРЫХ ДОМИНАНТАХ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ В КОНТЕКСТЕ СМЕНИ ЭПОХ.....	92
Кошова І.В. КОНФЛІКТНИЙ НАРАТИВ	94

Кошова С. П. ІСТОРИЯ ХВОРОЇ ОСОБИСТОСТІ	96
Крейдун Н.П., Невоенная Е.А., Поливанова Е.Е., Яворовская Л.Н. ПОСТУПОК В ЖИЗНЕННОМ ПУТИ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ ИССЛЕДОВАНИЯ.....	98
Кресан О.Д. СТВОРЕННЯ ОПОВІДІ ЯК ЗАСІБ ПЕРЕЖИВАННЯ ТА УСВІДОМЛЕННЯ ОСОБИСТІСТЮ ЖИТТЄВИХ ПОДІЙ	100
Кричковська Т.Д. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО КОЛЕДЖУ.....	101
Лазуренко О.О., Тертична Н.А. КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЦІННІСНА ОРІЄНТАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МЕДИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	103
Лебединська І.В. ІСТОРИЯ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ДИСКУРСИВНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ.....	105
Леонова И.М. СОЦИАЛЬНО-ЛИЧНОСТНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОДИНОКИХ ЖЕНЩИН	106
Литовченко Н.Ф. ОСОБИСТІСНІ ПЕРЕЖИВАННЯ У ПРОЦЕСІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЗНАЧИМИХ ПОДІЙ ЖИТТЯ.....	108
Лукомська С.О. АВТЕНТИЧНІСТЬ ЯК РЕСУРС ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....	109
Малєєва Н.С. КОМУНІКАТИВНІ ПРАКТИКИ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ У СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖАХ.....	110
Маляр О.І. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОВІЛЬНОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	112
Марусинець М.М. РЕФЛЕКСІЯ І ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ФАХІВЦЯ.....	113
Мар'яненко Л.В. САМОРЕАЛІЗАЦІЯ УЧНЯ В НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	115
Махній М.М. "ЦИФРОВЕ ПОКОЛІННЯ" У ПРАКТИКАХ МЕДІАТИЗАЦІЇ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ.....	117

Медвідь Є.С. ЖИТТЄВА ІСТОРІЯ В РАМКАХ ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ А. ЛОРЕНЦЕРА.....	118
Михайлова О.І. ОСОБЛИВОСТІ УСВІДОМЛЕННЯ СТРАТЕГІЙ ЖИТТЯ ОСОБИСТІСТЮ.....	120
Мишкулинець О.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ДО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	122
Міняйло С.Р. ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРСУБ'ЄКТНОСТІ У РАНЬНОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	124
Наконечна М.М. ІНТЕРСУБ'ЄКТНА ІСТОРІЯ ОСОБИСТОСТІ.....	125
Нещерет О.І. РОЛЬ РЕФЛЕКСІЇ У СТАНОВЛЕННІ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	127
Никоненко О.П. ДО ПИТАННЯ ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПСИХІКИ ТА ТІЛА.....	128
Никоненко Ю.П. ДУХОВНОЕ РАЗВИТИЕ ЛИЧНОСТИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПОМОЩЬ В СВЕТЕ ХРИСТИАНСКОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ	130
Новік Д.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗВ'ЯЗКУ ЕГОЦЕНТРИЗМУ З РЕФЛЕК- СІЄЮ ОСІБ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	132
Онщенко О.М. ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК ВНУТРІШНІЙ РЕСУРС В ОСОБИСТІСНОМУ ЗРОСТАННІ	133
Павленко К.І. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ	135
Папуча М.В. ІСТОРІЯ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ ЯК ОБ'ЄКТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОС- ЛІДЖЕННЯ	136
Папуча М.В., Медвідь Є.С. ФАКТОР ЧАСУ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ РЕАЛЬНОСТІ.....	139
Пахоль Б.Є. ПРОФЕСІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ: ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ.....	142
Песоцкий В.П., Горянская А.М. ИСТОКИ ЛИЧНОСТНОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ.....	143

Поклад І.М. ГЕНЕЗА САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПАРАДИГМ.....	145
Поліщук В.М. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ОСОБИСТОСТІ: НЕСУМІСНІСТЬ ВІКОВОЇ ПЕРІО- ДИЗАЦІЇ І ВІКОВОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ	146
Пушкін Є.Г. ОСОБЛИВОСТІ ЧАСОВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ ОСОБИСТОСТІ НАРКО- ЗАЛЕЖНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В РЕМІСІЇ.....	148
Романюк К.О. ОСОБИСТІСТЬ ВОЛОНТЕРА В СИСТЕМІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВОЛОН- ТЕРСЬКИХ КОМАНД.....	150
Рудницька С.Ю. МІФОЛОГІЧНЕ ПІДҐРУНТЯ ВИБУДОВУВАННЯ ОСОБИСТІСНОГО ДОСВІДУ В ПРОЦЕСІ САМОПРОЕКТУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	151
Савчин М.В. ТИПИ ХАРАКТЕРІВ У КОНТЕКСТІ ДУХОВНОЇ ПАРАДИГМИ ПСИХОЛОГІЇ	153
Самойленко Г.В. ОСОБИСТІСТЬ ПИЛИПА МОРАЧЕВСЬКОГО ЯК ПИСЬМЕННИКА І ГРОМАДЯНИНА	155
Сватенкова Т.І. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА З ДІТЬМИ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	157
Сергієні О.В., Пріснякова Л.М. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ УСТАНОВКИ, ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ТА МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ ОСВІТИ	159
Сергієні О.В., Шевяков О.В., Братчікова Ю.К., Соловійова Д.В. СТРАТЕГІЇ КОНФЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ ТА ЮНАКІВ У ЗАЛЕЖ- НОСТІ ВІД РІВНЯ ЇХ АГРЕСИВНОСТІ.....	160
Скальська Л.О., Горбачьов В.О. КОНЦЕПТУАЛЬНО-СИСТЕМОТВОРЧІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ЕТНО- НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ.....	162
Сожур І.Ю. ДЕФІНІЦІЯ "ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ": ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	163
Ставицька С.О. ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ДУХОВНО-ЦІННІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИ- СТОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	165

Степура Є.В. ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ АСПЕКТ РЕЛІГІЙНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИ	167
Ступаченко Т.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОХАННЯ У МЕЖАХ ШЛЮБУ.....	168
Тарасенко М.І. ВРАХУВАННЯ ЗОНИ НАЙБЛИЖЧОГО РОЗВИТКУ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	170
Тимошенко О.А. ЖИТТЄВИЙ ПРОСТІР ЛЮДИНИ ЯК ТЕКСТ	172
Тітов І.Г. СВІТОГЛЯД У СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ.....	173
Топіха Т.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	175
Турбан В.В. ПАРАДИГМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЇ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК.....	176
Турбан В.В. САМООБМЕЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	178
Усов А.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРИ КОНСТРУЮВАННІ ІСТОРІЇ ОСОБИСТОСТІ	179
Целікова Ю.О. СУБ'ЄКТИВНЕ ПЕРЕЖИВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ ТА СТИЛЬ ЇЇ ЖИТТЯ	181
Чері Т.Т. БРЮДЯЖНИЦТВО ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІНА ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬ- СТВА	182
Чепурна Г.Л. ПРОБЛЕМА САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ НАРАТИВНОГО ПІДХОДУ.....	185
Shatyrko L. THE LEGITIMACY OF THE SCIENTIFIC RESULTS OF PSYCHOLOGICAL RESEARCHES	186
Шаумян О.Г. АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	187

Швалб Ю.М. ОБРАЗ ЖИЗНИ КАК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ	189
Швець А.М. ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	190
Шевченко К.О. МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ФАСИЛИТАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.....	192
Шевченко Т.М. ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	193
Шевченко Р.М. ДО ПРОБЛЕМИ КОПІНГ-ПОВЕДІНКИ ЖІНОК-УПРАВЛІНЦІВ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	196
Шетеля Н.І. ВЛАДА І ЇЇ ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ НА МІЖСОБИСТІНСИХ СТОСУНКАХ У КОЛЕКТИВІ.....	198
Шилова Г.П. ІСТОРІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА СПОГЛЯДАЛЬНЕ СТАВЛЕННЯ	200
Шульга Т.В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАРАТИВНОЇ САМОПРЕ- ЗЕНТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	202
Шотка О.П. АНАЛІЗ ГЕНДЕРНОГО ДОСВІДУ ПСИХОТЕРАПЕВТІВ ЗА ТЕКСТАМИ ЇХ РЕКЛАМНИХ ОГОЛОШЕНЬ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	203
Ющенко О.С. МОТИВАЦІЯ ВСТУПУ ДО ШЛЮБУ, ЯК ФАКТОР ОСОБИСТІСНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ.....	205
Бугайова Н.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗЛОЧИНЦЯ І ЖЕРТВИ В КІБЕРПРОСТОРІ	20

Рівень розвитку уяви зумовлює успіх самонавіювання, вольового управління. Сила волі залежить від її тренування, від зовнішньої і внутрішньої детермінації.

У процесі навчання, самовиховання спрямоване на зміцнення і розвиток здатності до виконання функціональних зобов'язань, як особистісних, так і професійних. Професійне самовиховання, як і будь-яка інша діяльність, має у своїй основі досить складну систему мотивів і джерел активності. Рушійною силою і джерелом самовиховання є потреба в самовдосконаленні й самозмінненні. Натомість сама потреба не виростає автоматично з необхідності вирішити протиріччя між вимогами, що пред'являються суспільством до фахівця, і наявним рівнем його розвитку як особистості і професіонала. Зовнішні джерела активності (рефлексія) або стимулюють роботу над собою, або ускладнюють її.

Здатність до професійної рефлексії формується в суб'єкта поступово, вона розвинена в різних людей неоднаково. Як один з основних механізмів суб'єктивного розвитку людини професійна рефлексія забезпечує:

- 1) здатність суб'єкта реконструювати й аналізувати побудову своєї думки, визначати її склад і структуру, об'єктивувати, втілювати в життя;
- 2) пошук нового знання всередині себе, завдяки чому забезпечується самопізнання;
- 3) аналіз мислення і контроль розумових стратегій;
- 4) розмежування і диференціація явищ, причини яких лежать всередині і поза суб'єктом.

Мар'яненко Л.В.

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник лабораторії психології навчання
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України,
м. Київ, Україна

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ УЧНЯ В НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Набуття самореалізації учня в процесі навчання, а саме – діяльній самореалізації – ця проблема залишається актуальною як для педагогів, які намагаються досягти високої успішності своїх учнів, так і для психологів, які займаються науковими розробками, оскільки проблема самореалізації залишається не вивченою до кінця. Існує багато теорій, теоретичних і прикладних розробок, але й досі залишаються нерозв'язаними питання, як побороти невпевненість, внутрішню загальмованість і блокаду саморозкриття здібностей, як досягати вміння проявити свої таланти, розкрити повністю свій творчий потенціал.

Самореалізація, при відсутності самодетермінації, приймає репродуктивно-адаптивний рівень, при наявності самодетермінації – продуктивно-понаднормативний рівень (за дослідженням Галажинського Е.В.) [1]. Тому ключовим аспектом для досягнення самореалізації є самодетермінація. Самодетермінація – це такий психологічний глибинний феномен особистості, який вбирає в себе її внутрішній світ, внутрішні стани і риси характеру, через що особистість регулює у собі прояви автономності, активності, креативності з позиції найвищих для неї ціннісних і духовних орієнтацій – і, тим самим, досягає самореалізації, чим забезпечує розвиток здібностей, власний саморозвиток [4].

Необхідним також є розгляд внутрішніх чинників блокади самореалізації, особливо – появи мотивації уникнення невдач, яка при значному вираженні, – блокує діяльну самореалізацію [2].

У нашому емпіричному дослідженні застосовувалися: дві авторські анкети: "Самодетермінація особистісного пізнання" і "Світоглядна самодетермінація та її

деструкції", а також методика-опитувальник "Самооцінка рівня розвитку пізнавальної діяльності". Методика: "Внутрішні умови розвитку самодетермінації". Методика "Зовнішні умови самодетермінації". Методика дослідження РСК (рівня суб'єктивного контролю). Методика "Види каузальних орієнтацій" Р. Райана і Е. Десі. (адаптація Дергачової О.Є). Методика "Вияв стилю саморегуляції діяльності" (В.С. Паригіна).

За результатами факторного аналізу, один фактор можна назвати "Блокада самореалізації учня в пізнавальній діяльності" (-0,81), де визначаються як сприятливі, так і несприятливі для самореалізації учня феномени, а саме: інтернальність навчальної діяльності визначається, як психологічний аспект, що сприяє самореалізації і знаходиться в диспозиції з блокадою (+0,72). Отже, інтернальність усуває блокаду самореалізації, сприяє розвитку і становленню самореалізації. Також, заперечує блокаді самореалізації конструктивна світоглядна самодетермінація (+0,62). Каузальна автономна орієнтація (за методикою Р. Райана і Е. Десі) має позитивний взаємовплив із самореалізацією учня в пізнавальній діяльності (+0,52). Організація сім'ї розвиває самореалізацію учня (+0,31). Це пояснюємо тим, що усвідомлена і планомірна спрямованість батьків на розвиток дитини у сім'ї сприяє тому, що учнем набагато легше досягається самореалізація у навчанні (+0,36). Негативно на самореалізацію учня в пізнавальній діяльності впливає безособова каузальна орієнтація (за методикою Р. Райана і Е. Десі в адаптації Дергачової О.Є.) (-0,61). Це можна пояснити тим, що несформованість внутрішнього стержня, ціннісних переконань, тобто відсутність самодетермінації як особистісної автономії, сприяє тому, що блокується і самореалізація учня. Негативний зв'язок із самореалізацією учня має негативна мотивація щодо навчально-пізнавальної діяльності (амотивувальна мотиваційна підсистема – за Р. Райаном і Е. Десі (-0,47). Крім того, обернений зв'язок виявляє із самореалізацією і показник зовнішньої мотивації (престиж, першість, матеріальна винагорода) (-0,40). Інтерналізація цінностей самоактуалізації, тобто прийняття вищих цінностей як своїх власних, сприяє розвитку самореалізації учня у пізнавальній діяльності (+0,40).

Література

1. Галажинский Э.В. Проблема уровней самореализации человека: ценностно-смысловый контекст // Ценностные основания психологической науки и психология ценностей / Эдуард Владимирович Галажинский / Отв. ред. В.В. Знаков, Т.В. Залевский. – М.: Изд-во "Институт психологии РАН, 2008. – С. 123-148.
2. Друзь О.В. Психосоматичні та соматопсихічні розлади в практиці медичного психолога: монографія / Олег Васильович Друзь, Костянтин Володимирович Аймедов, Віталій Євгенійович Луньов, Інна Олександрівна Черненко// – Одеса: Прес-кур'єр, 2016. – 376 с. – С. 232-234.
3. Максименко С.Д. Генеза здійснення особистості.: Видавництво ТОВ "КММ", – 2006. – 256 с.
4. Мар'яненко Л.В. Обґрунтування теоретико-експериментальної моделі дослідження самореалізації учня в навчально-пізнавальній діяльності // Ліана Василівна Мар'яненко / International and Applied Researches In Practice of Leading Scientific Schools. 2016. – 1(13) / – С. 183-202. // Режим доступу: <http://orcid.org/0000-0003-4037-9652>.
5. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції "Генеза буття особистості" – К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2017. – 254 с.
6. Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі. Колективна монографія / за ред. Максименка С.Д. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 400с.